

PWYLLGOR :	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD :	7 Ebrill 2025
TEITL :	Cais am Oddefeb - Cynghorydd Morwenna Pugh, Cyngor Tref Ffestiniog
AWDUR :	Rheolwr Priodoldeb ac Etholiadau
GWEITHREDU :	Penderfynu ar y Cais

Cefndir

- 1 Atodaf gopi o ffurflen gais y Cynghorydd Morwenna Pugh, aelod o Gyngor Tref Ffestiniog.
2. Mae gan y Pwyllgor Safonau'r hawl i ganiatáu goddefeb os yw'r sefyllfa yn dod o fewn un (neu fwy) o'r sefyllfaoedd a restrir isod:
 - “ (a) os oes gan ddim llai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu hanner aelodau un o bwyllgorau'r awdurdod (yn ôl fel y digwydd) y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw;
 - (b) os oes gan ddim llai na hanner aelodau gweithrediaeth arweinydd a chabinet y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw a bod naill ai paragraff (ch) neu baragraff (d) hefyd yn gymwys;
 - (c) yn achos cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol, os byddai anallu aelod i gymryd rhan yn tarfu ar gydbwysedd gwleidyddol yr awdurdod perthnasol neu'r pwyllgor o'r awdurdod y mae'r busnes i'w ystyried ganddo i'r fath raddau nes y byddai'r canlyniad yn debygol o gael ei effeithio;
 - (ch) os yw natur buddiant yr aelod yn gyfryw fel na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal;
 - (d) os yw'r buddiant yn gyffredin i'r aelod ac i gyfran arwyddocaol o'r cyhoedd;
 - (dd) os oes cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod;

- (e) os yw'r busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo i'w ystyried gan bwyllgor trosolygu a chraffu i'r awdurdod perthnasol ac nad yw buddiant yr aelod yn fuddiant ariannol;
- (f) os yw'r busnes sydd i'w ystyried yn berthnasol i arian neu eiddo corff gwirfoddol y mae'r aelod yn aelod o'i bwyllgor neu ei fwrdd rheoli heblaw fel cynrychiolydd yr awdurdod perthnasol ac nad oes gan yr aelod unrhyw fuddiant arall yn y busnes hwnnw ar yr amod na fydd unrhyw ollyngiad yn ymestyn i gymryd rhan mewn unrhyw bleidlais mewn perthynas â'r busnes hwnnw; neu
- (ff) os yw'n ymddangos i'r pwyllgor ei bod o les i drigolion ardal yr awdurdod perthnasol i'r anallu gael ei godi, ar yr amod bod hysbysiad ysgrifenedig bod y gollyngiad yn cael ei ganiatáu yn cael ei roi i Gynulliad Cenedlaethol Cymru o fewn saith diwrnod a hynny mewn unrhyw fodd y gall ei bennu."

(Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru) 2001)

Nodir mai ar sail paragraff **(dd)** y gwneir y cais.

Cefndir

4. Yn unol â gweithdrefn y Pwyllgor Safonau gofynnwyd i glerc y cyngor am wybodaeth gefndirol. Yr hyn y bydd y Cyngor Tref angen ei ystyried yw os yw'n dymuno derbyn cynnig Barnardo's i drosglwyddo'r adeilad i berchnogaeth y cyngor. Barnardo's sydd berchen ar yr adeilad ac yn gweithredu o un rhan ohono, tra bod y rhan arall wedi ei osod i feithrinfa O Law i Law. Mae'r Clerc wedi cadarnhau fod y sefyllfa gyhoeddus erbyn hyn, ac nad yw'r mater bellach yn un cyfrinachol fel sy'n cael ei nodi yn y ffurflen gais ac wedi darparu'r wybodaeth ysgrifenedig ganlynol fel cefndir:

"Cysylltodd swyddog o Barnardo's gyda'r Cyngor Tref i drafod dyfodol adeilad y Caban Bach ym Mlaenau Ffestiniog. Mae Barnardo's yn dymuno gadael yr adeilad, ond eisiau sicrhau bod yr adeilad yn aros "yn y gymuned" ac felly'n chwilio am gorff cyhoeddus i'w gymryd drosodd, yn hytrach na'i werthu ar y farchnad agored a'r adeilad yn mynd i ddwylo preifat. Felly mae'r Cyngor eisiau ystyried y posibilrwydd o wneud hyn. Er nad oes gan y Cynghorydd Morwenna Pugh fuddiant yn yr adeilad ei hun, mae ganddi gysylltiad personol a rhagfarnus. Mae'r Cynghorydd wedi esbonio'r berthynas yn ei chais i chi am oddefeb"

5. Rwyf hefyd wedi cysylltu gyda'r ymgeisydd i'w hysbysu o'i hawl i fod yn bresennol yn y cyfarfod i ateb unrhyw gwestiynau fyddai gan y Pwyllgor, ond mae wedi cadarnhau na fydd, yn anffodus, yn medru mynychu.

Canllawiau'r Ombwdsmon

6. Mae canllawiau'r Ombwdsmon ar y Cod Ymddygiad yn nodi'r canlynol mewn cysylltiad â goddefebau yn gyffredinol:

“3.51 Dim ond y Pwyllgor Safonau all ganiatáu'r oddefeb a bydd yn gwneud hynny yn ôl ei ddisgresiwn. Bydd angen i'r Pwyllgor Safonau gydbwyso budd y cyhoedd o ran atal aelodau sydd â buddiannau rhagfarnus rhag cymryd rhan mewn penderfyniadau, yn erbyn budd y cyhoedd mewn penderfyniadau sy'n cael eu gwneud gan grŵp gweddol gynrychioliadol o aelodau'r Cyngor.”

Crynodeb

7. Mae bodolaeth buddiant personol sy'n rhagfarnu ymhlyg mewn cais am oddefeb felly nid oes angen i'r pwyllgor benderfynu ar hynny. Wrth ddod i benderfyniad mae gofyn i'r Pwyllgor gydbwyso'r ffactorau fel yr eglurir yng nghanllawiau'r Ombwdsmon uchod.

Gall y Pwyllgor benderfynu:

- a. Caniatáu'r oddefeb,
- b. Caniatáu goddefeb yn rhannol, neu
- c. Wrthod y cais

Argymhelliad

8. Gofynnir i'r Pwyllgor ystyried a phenderfynu ar y cais